

Tandori Dezső

KURTÁG GYÖRGYNEK

2012. V. 25.

Drága Gyuri,

ez csak levélformában „megy”, nem válasz, inkább művecske... stílszerűen a Bartókon épp Te és Frescobaldi, Bartók és Frescobaldi-műsort hallgattam (pütkösd előtti péntek dél), s hogy Te miként éltetted az elődmester két előadóra írt művét mai Mesterként, árnyalatosságtan átmenetek etc. – én nem tudok ilyet, de most foglalkoztam egy versválogatásomhoz az apollinaire-i Mirabeau híd magam által készített Korniss Dezső-s, Monet-s meg még két plusz feldolgozásával (kis rajzomat Neked mellékelem itt, a Holmiba technikailag nem megy!), azon időközön készítettem, 1976–78, akkor már ment a rajzolgatás. Az Úgy nincs, ahogy van c. 1900-as évek vége, 2010-ig „terjedő” kötetemben nekem Schwitters a fontos a fejrakozok közül, bár a többieket is szeretem. Könyvet küldeni más-különbösen keserves, ám épp ezért örülök csodálatos közléseidnek: hogy Rilke–Pilinszky-rajzaimat kedvelted, értékelted mint a Pilinszky jobb megértéséhez használható adalékot Nálad. Ó, Isten! Elhalmozol, igen, el azzal is, ahogy Rilke Második Elégiájának magyarítását értékelted (tollam, ill. írógépem és rajongásom művét), s a fő dicséret a hűség, a rendes szakemberi hozzáállás (brr!) dicsérete, munkámé tehát. Sajnos, mint műfordító sokat szenvedtem az igazi értékelések sokszori elmaradása miatt, ám ez a dolgok 80%-ában nem vált rontássá (lelkileg). Ily pályám mintegy befejezése Virginia Woolf hét regényének fordítása, ill. róla egy kis (rajzos) könyv volt, és a sors kegye, hogy Paddington Medve Úriemberünket én fordíthattam magyarra jó pár kötetben, a sorozat leáll, sajnos. Sajnos, roló, írtam, és félreütöttem, sajtos roló lett volna. (Félreütés, élreütés.) (Élveütés, félve ütés.)

A sors áldása lettél nekem Te is, nem mintha nem éreztem volna jótét ihletésedet akár a Pontversek szellemét illetően is, Csokonai és a krónikás énekek mellett. Meg az elszántság vitt, minden kötet cél nélkül írtam, írtam, napra nap, kézzel, naná, lett egy kazalnyi pontvers, látni fogod őket. És másféle versek voltak, illeszthetőek, még, és a fejrakozok. Bán Zoltán András fantasztikumot írt a kötetről, vélem, csakígy Pór Péter. Az meg, hogy zenét tettél az én (eredetileg a Müde bin ich, geh zu Ruh, ha jól és joggal idézem, első két sorából indult) kis költeményemhez: nekem az értékeléseid mellett minden ügyek teteje. Egy billentyűs hangszeremen lepötyögtem zenéd részeit, bocsáss meg érte. A zongorásdi elmerül a papírhalmok alatt itt, sok köbméterben.

KÖSZÖNÖK MINDENT.

Kézzel írtam most csaknem fél éven át, mert volt egy műtétem, kibillentett (nem rák! Ezt se hittem, hogy nekem egy „két-lovas-futamban” ez lesz a kérdés, nem hogy Valdorado Pasenga avagy My Farce orra lesz elől; egyelőre ily altesti rák nem akar engem előlni). Kiragadtak 15-éve-nix-orvos világomból, abból a hazug öncsalásból (rossz fogalomisméltés), hogy. Pedig dehogy. Roncstelep vagyok, mondtam mindig, persze, s ez igaz. Járásom már nincs. 4 helyen izületi izék. Sérvet kell védenem. Ne hurcoljanak el! S fogam tört szét, esett ki, vészett. Bármikor a legrútábbul lobbanhatnak be. Fogadások vannak kötve rá, kibírom-e orvostalan ezt „végig”. Fejem állandóan fáj (!). Bárcsak meteo lenne. De ha lehajlok, minden a koponyatetőbe „megy”. L. a cipőt fűző Karinthy?

Sok fájdalomcsillapítóval rontom gyomrom. A gépeléshez nehezen térek vissza. (Régi vasgépek.) Ha én belekezek, irtózatos dolgokat írok.

Holott, bár állandóan dolgozom fejben, és sok téma érdekel, Szép Ernő megvolt, esszéim és „színes cikkeim”, érdemben, meg (ha érdeklődsz, Szép Ernő fő helye nálam a pár éve... felejttem a szavakat, a német névelőket is már... Pro Die kiadónál megjelent kötet, ők adták ki az Ördöglakatot is, de aztán a Scolarral találtunk egymásra), Csodakedd, rémszerda a Tiszatáj-könyv címe, Tóth Ákos halhatatlan érdeme az összeállítás (szintén szegedi ember!), és büszkeségem, hogy a Rotary bizottság a 7 közé vette. Nem én nyertem, nem kellett elmenni. Én már nem járok 1-2 piacon és könyvesbolton kívül sehová. Külsőt, ism., nem tartok, fogalmaztam meg 10 éve, élőben beszélgetni nem az én műfajom, telefon, lassan már a levelezés is nyista. Több csend és problémátlanság kéne így is. Mondom, áldás volt minden (megtörtént) elismerés, megvolt így az élet, ennyiben. A nagy elismerések közt van, ismétlem, a Te pár mondatod is, eleve: szemléleted, ahogy volt szíved nekem pár dolgot bemérni. Csak önmagam ismétélgethetem.

Sokat dolgozom Schwittersen, 125 éve született. Ily dolgaimat eleve németül csinálom (kevés névelővel), most is izgulok egy Bécsbe küldött akármin. Majd írok róla. Utazni én már oda se. Mára legyen elég ennyi gyötres Neked (bár öröm nekem, és a sérv is bírja tán). S mekkora öröm, ismétlem.

Ha Schwitti, akkor Wittti is, és innen léptem tovább, itt, Neked. Wittgenstein és Morgenstern. Lerajzoltam a Hal éji énekét. Utaltam mellette az „Amiről nem lehet...”-re. De pl. J. A.-tól variáltam ki ezt: hogy „nem muszáj, ha nem muszáj”. Örülök ezeknek az alig elmoccanó gondolatiságoknak. Pontverseim közt a végső ciklust nézd, kérlek, úgy, hogy pl. a KÉT TÖRT fél alcímnél hátha kezd mondani számodra külön valamit, szégyen ilyenről beszélnem. De hátha. Szervesen élődöm. Tegnap kaptam egy kis (szépséges, csupa kék árnyalat) kemény fedelű naptárfüzetet, jegyzetspirálost. És Ronsard Heléna-verse van a tetején. Meg a Mirabeau híd, ha jól nézem. Ismered talán Szpérónak, párizsi c. versemet. „Ha majd halott lesz ön, és én úton Auteuil-be...” Szpéró, a londoni mindenszentek hősnője, ah.

Felbővülten, lebővülten, közbebődülten voltam az élménytől. Halmány, falmány. („A fálnak”... Pilinszky szintén.) De „az én Zenónom”, így írom, vagyis hogy semmit sem lehet teljesre megalkotni, ha isteni eredetből v. durva valóként nincs, s szellem és igyekezet sosem ér célba (?). Csináltam erre:

„Se a faltól, se a falig,
ahol a cél s az út lakik”.

Más helyeken (2-3 ilyen van) már megjelenőben pár hosszabb, darabosan meanderes munkám, s mindenütt ott ez, legfőbb leleményem, rájövésem: „Az egzisztencialitás = a tematizálatlan.” Tehát nem az egzisztencia, nem az egzisztencializmus, nem a létezés. Az egzisztencialitás az – esszencia. És nem lehet, jaj, nem ám, nem lehet tematizált.

Rettentő nehéz kérdéseket hoz ez. Mi mennyire lehet konkrét? Stb. Kell-e, lehet-e mindig egzisztencialitás(unk)? Mire jó ez a tétel? S nem mondja-e el korábbi (itt zárom levelem) játékom (halálkomoly), ez:

Pl.

„Nem az, hogy jó.
Nem az, hogy rossz.
EGYÁLTALÁN.”

S nem az, hogy „egyáltalán jó...” stb. Hanem hogy egyáltalán van-e a... micsoda?

„Nem az, hogy írom ezt.
Nem az, hogy nem írom.
EGYÁLTALÁN.”

Van egy kis versem, az Általad figyelembe vett négysoros párja; senkire se konkrétan értem, régi mű:

„Ki kéne békülni,
mint az ég, kékülni,
ki kéne, ki kéne,
ki tudja, mi kéne.”

Itt, pl.

„Nem az, hogy ki-kéne-békülni,
nem az, hogy mint-az-ég-kékülni”.
EGYÁLTALÁN!!!”

És Szép Ernő nevében is hála az egészért. A sorsnak, na jó.
Baráti szeretettel, végfokú tisztelettel ölel

Dezső

MUNKÁK KÍSÉRŐSZÖVEGEKKEL

1. (Kurtágnak, Weöresből indulva)

Megfelelő hangszeren
lejátszottam: IGEN. NEM.
Megfelelő hangszeren
lejátszottam: NEMIGEN.

Megj. az 1.-hez

Itt akadt olyan vélemény, hogy az első két sor: és kész. Alapvetően (önmagam által is jól tűrt) munkám lenne ez, idáig, akár a megzenésített darab, vagy a *ki-kéne...* Túlbeszélem a második 2 sorral (elágazás)?

Hajlok rá, nem, mert a NEMIGEN még az „igen-nem” lehetőségnek is cáfolata. Bármilyen végső az IGEN. NEM. A NEMIGEN még rosszabb helyzetet mutat, s ez, általános állapotaimhoz véve: nekem igen hűségesen kedves. Minden további (így érzem jelenleg): az lenne a gyengítés, a túlbeszélés.

1./b Nem önmagában megálló munka:

Műhely – nem természetes hely (?)